

23-5-1998

Rampspoed

Papoea Nieuw Guinea is herstellende van een ramp. Die ramp werd veroorzaakt door een langdurige droogte die het gevolg was van El Niño. Dat heet een natuurlijk verschijnsel te zijn, maar de omvang schoot toch ver uit boven de tot dusver vermeende invloed van de mens op het klimaat.

De Asian Development Bank schat de wereldwijde schade door El Niño op zo'n \$ 20 miljard. De schade in Papoea Nieuw Guinea is nog niet bekend, maar de waarde van de Kina (munteenheid) is met meer dan dertig procent gedaald. Een belangrijke oorzaak voor de devaluatie is het stilleggen van de Ok Tedikoper- en goudmijn gedurende de tweede helft van 1997. Opbrengsten van deze mijn bepalen voor een belangrijk deel de betalingsbalans van de overheid. Er was geen water voor de fabriek, maar ook de Fly-rivier waar overal de erts vervoerd wordt, stond te laag om scheepvaart toe te laten waardoor meer dan half jaar geen cent werd verdiend.

WILDVREEMD

Hoewel Papoea Nieuw Guinea wel vaker droge jaren heeft gekend, was deze droogte de ergste van de afgelopen honderd jaar. Een rapport van AUSAID, een Australische noodhulporganisatie, voorspelde in november van het afgelopen jaar grote ellende, want er zouden massaal mensen sterven door ondervoeding en zich snel verspreidende epidemieën. Ze hadden die conclusie gebaseerd op veldonderzoeken naar de toestand van de gewassen en enige demografische cijfers.

Er zijn gelukkig geen epidemieën uitgebroken, maar honger was wijdverspreid. AUSAID verwachtte dat de hoofdstad Port Moresby zeer onveilig zou worden. Door de droogte zou een belangrijk stuwmeer onvoldoende water bevatten voor de waterkrachtcentrale. Daardoor zou er geen elektriciteit zijn en in de onverlichte nacht ver-

wachtte men dat er massaal geplunderd zou worden.

Het is niet gebeurd. Men is namelijk in november al begonnen met het rantsoeneren van de elektriciteit door overdag de stroom af te sluiten. Dat betekende zo'n beetje dat het land bestuurlijk werd platgelegd, want Port Moresby is de hoofdstad waar behalve de regering ook veel bedrijven zetelen. Die rantsoenering van elektriciteit is in Port Moresby nog steeds van kracht, hoewel het nu beperkt is tot vijf uur per dag zonder stroom. De meeste bedrijven hebben inmiddels een generator aangeschaft.

Het grootste effect van de droogte ondervond men op het platteland waar het tot op 1400 meter hoogte ook op sommige plekken had gevoren. Veel mensen hebben overleefd op wat in de rapporten 'bushfood' heet, hetgeen staat voor boomblaadjes en vruchten uit het bos. Ook at men wel bananenboomstammen. Dit werd dikwijls aangevuld met uit Australië geïmporteerde rijst die gekocht kon worden nadat varkens en of andere have te gelde was gemaakt. Uit ernstig aangetaste gebieden zijn mensen gemigreerd naar delen waar nog wel wat te eten viel. Dat heeft tribale spanningen opgeleverd en er is hier en daar flink gevochten. Het leger was ingezet om in de zeer droge en door vorst geteisterde gebieden voedsel te brengen en daardoor is veel ellende voorkomen.

Hoewel dit met helikopters en vliegtuigen gebeurde, hadden er ook voedseltransporten over de weg plaats. Slecht de helft van de rurale bevolking in Papoea Nieuw Guinea is per weg bereikbaar. De transporten over de weg waren niet altijd succesvol, want in sommige delen van het land werden vrachtauto's tot stoppen gemaand, chauffeurs gekneveld, en containers met zakken rijst en blikjes vis geplunderd. Zo'n overval had meestal plaats lang voordat de vrachtauto's op de plaats van bestemming waren.

In december 1997 is het op de meeste plaatsen flink gaan regenen. Die regen duurt nog steeds voort en sommige grote rivieren zoals de Sepik en de Ramu zijn buiten hun oevers getreden. Daardoor zijn hele dorpen met hun pas aangelegde tuinen ondergespoeld en noodhulpacties zijn voor de zwaar getroffen gebieden op gang gekomen. Die gebeuren deels per boot. Zoiets was een paar maanden geleden ondenkbaar geweest.

ALFRED HARTEMINK